

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Confraternitatibus, & societatibus laicorum. Cap. Decimumquartum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

DE CONFRATERNITATIBVS,
& societatibus laicorum.

C A P. DECIMVMQVARTVM.

S V M M A R I V M.

- 1 **C**onfraternitates, quæ dicantur. 8 **C**onfraternitates disciplinatorum
 2 **S**ocietas laicorum ad materiam sunt piæ.
 3 **C**onfraternitates, & societates laico- 9 **C**ollegium leproforum dicitur esse ap-
 rum, an possint fieri sine licentia. 10 **B**eguinorum & Beguinarum status
 4 **C**onfraternitas an sit locus pius. prohibitus est.
 5 **L**ocus pius, ex quibus sit. 11 **M**onopolium fieri, quando dicatur.
 6 **C**onuenticula non sunt faciendæ in 12 **E**piscopus in quibus inquirere debet
 ecclesia. in locis prædictis.
 7 **C**onfraternitates, & laicorum societa- 13 **O**ratio quadraginta horarum quo-
 tes, episcoporum visitationi subsunt. modo permittendæ.

CVM ubique laicos varia sibi loca constituisse videamus, in quibus se reducunt, opera pietatis, ut plurimum exercent. † Variis nominibus ea appellando, & generaliter cōfraternitates seu fratarias, vel societates laicorum communiter dicendo, ideo de ipsis etiam est videndum. Dicuntur autem Confraternitates, ut ex Budæo adnotavit Dom. Couar. in capit. officii. in fine, de testam. hominum conuentus propria sibi sacra, pecuniaq. habentium, quas phatrias Aristotel. in Polit. dixit, quæ nominatio, antiquorum potius dicitur, quam Christianorum, quia non ad veram nostram religionem attendens, multa Valer. Maxim. lib. 1. cap. 1. Vnde verius putat ipse Couar. confraternitates aprius dici, idest fraternitatem Christianorum, seu collegium ex

multis, quos ibidem allegat, sicut de antiquis ipse refert Valer. eod. capit. 1. Quod seruabāt stas, hoc est cæremonias certis diebus, & statutis celebrando. † Inde deriuata est societas laicorum, quæ dicitur collectio plurium corporum inter se distantium, ei vno nomine deputato, quæ corpora licita sunt, dummodo causa Religionis Christianæ instituta sint, non ob aliam causam. Nam vbi quid indecens, & alienum a fide Christiana exercetur, in titulum de collegiis illicitis deuenitur. Innoc. in cap. dilecta num. 2. de excess. prælat. de quibus plura ponit Felin. in capit. accedentes, col. 1. & 2. de præscript. quem allegat Aegid. Boss. doctor Mediolan. in tit. de vnion. & collig. num. 9. vbi multa etiam affert, Tab. in verb. collegium, quando ex approbatione iurifgentium, quando iu-

ris

300
 3 ris positiui, quando publice, & quādo private. † Et dicit Innoc. in eod. c. dilecta, num. 3. de excess. praelat. quod si omne honestum tractetur, licite sine autoritate superioris fiunt ipsæ congregationes. Super quo est videre Boer. decis. 60. num. 12. Deci. 151. in primo. Inde ad propositum notanter dixit Bald. conf. 262. decretum domini. vol. 2. In omnibus congregationibus duo esse consideranda, & qualitatem personarū, & causæ, & ista faciunt ad multorum declarationem, vt ibidē probatur. Quibus duobus præsuppositis, licet superior prohibuerit congregationes, non tamen iudicabitur enorme delictum. est pulchrum consil. Aymon. Crau. 4. præsupponitur consuetudo, nu. 16. adducit Bal. eod. conf. 262. & n. 18. ponens differentiam inter congregationē, quæ præsupponitur ad bonum, & conuenticulam sonans in malam partem. Ex quo istæ congregationes factæ ad opera religionis, permisse sunt de iure. Doct. in l. conuenticulā. C. de episc. & cler. ponit doctissimus Alciatus consil. 360. & 364. Rolan. a Valle cōf. 17. vol. 3. ipse Crau. d. conf. 4. nu. 14. Ex his conijcimus, non esse ambigendū, has confraternitates, in quibus aliquod piū opus exercetur, esse loca pia, & eisdem locorum piorū priuilegijs potiri: quamuis aliqui moderni contrarium dixerint: vt nouissime in casu consuluit Gabr. doctor Eugubinus, conf. 162. priuilegium de quo: & est de mente Conc. Trid. contra opinionē suam. Dum episcoporum auctoritati subdantur, qui non nisi in ecclesiasticis, pijsq; locis, seu ratione aliquareligionis se intromittunt, &

Concilium ius eis tribuit, vt infra, n. 7. & num. 13. dicimus. Nam ex hoc studium augetur amplificandæ, & obseruandæ religionis; dicit idem Valer. Maxim. eod. lib. 1: de cult. Deor. † Sunt tamen vera, quæ ipse doctor Hieron. Gabr. dicit. Tria requiri ad faciendum locum piū. Primo requiritur locus, cui personæ sint annexæ, absq; quod separari possint; quod vitimum videtur superfluum; nam si dantur personæ loco erecto, est demum dare casum diuisionis, & annullationis. Secundo, vt sit ordinatus ad pia loca, & opera, quæ exerceantur, quod & in cōfraternitatibus est, nā siue ad peellas dotandas, siue certum genus peregrinorum accipiendū sint introducte, Piæ dicuntur. Tercio, quod sit cum autoritate superioris, vel Sūmi Pōtificis, vel ordinarij. Abb. de censib. c. autoritate. Idq; adest hodie, quia & si à principio nō interfuit consensus, episcopus visitando & quid prophanū non inueniēs, approbat, vt infra dicetur in earum inquisitione facienda. Quia non sumus in his actibus, in quibus de necessitate debet præcedere consensus superioris, sed sufficit superueniens. Ponunt doct. in c. eū vos, de his, quæ fiunt à præl. cum sit cōsensus autorizabilis, qui ante, & post, valet, si interueniat l. si quis mihi bona. §. iusū per Bar. ff. de acquir. hæred. † Si vero in conuenticulis loquamur, vel sint licita, vel illicita (quia frequentius in malum trahuntur) in ecclesijs fieri non sunt permittenda. Bal. in d. l. conuenticulā. in princ. C. de episc. & cler. cum in ipsis raro sit, quin conspirationes non fiant, argu. tex. cap. conuirationum 11. quæst. 1. cap. 1. & cap.

cap. cum ecclesia de immun. eccl. lib. 6. diximus supra lib. 1. cap. 11. num. 7. cum seq. in idem sonate coniurationem, & conspirationem. dict. c. coniurationum. & per gl. in cap. coniurationem de sent. excom. lib. 6. Abb. in cap. petitio de iur. iur. & dicit Innoc. in cap. 1. de schismat. in dubio semper oriri, & suspicari malum. Est autem proprie conspiratio, confederatio facta in præiudicium personæ superioris, vel eius dignitatis. Abb. in di. cap. petitio vestra & dicitur grauissimum crimen, & dicit Guid. Pap. sing. 402. esse duplicem pœnam depositionem di. cap. coniurationum. aliam in l. 1. §. cum patronus. ff. de offic. præf. Urb. Marant. in Specul. part. 6. num. 129. Brun. inter conf. Feud. conf. 28. num. 5. Abb. in cap. venerabilis num. 4. de testi. cog. De faciente conspiratione contra episcopum. Modern. in cap. constitutionem de verb. sign. libr. 6. quod coniuratio est pluriam in vnâ iuratio, & fit cum iuramento: Conspiratio vero fit pacto, aut dicto tantum sine iuramento, Fab. Monteleo. 4. p. nu. 174. conspiratores, coniuratores, eisq; consentientes dicuntur infames ex cap. conspirationum, & cap. statui mus 11. q. 1. In ipsis omnibus diligens requiritur episcoporum indagatio, cum eorum visitationi subiaceant iuxta generale decretum Conc. Triest. 22. de refor. c. 8. quia licitæ iudicabuntur si ob causam bonam fiant, & exemplificat Archid. in cap. si quis 42. dist. licet plerumq. euadant congregationes dæmoniorum, sicuti de proximo inuenta in vna ciuitate magna quædam congregatio diabolica virorum & mulierum se in certum locum, reducentium iudaizando, &

aliâ obscena committendo: quæ vt in totum aboleretur, fuit mira admodum Sedis Apostolicæ cura. Vnde fauorabiles se reddere debent magistratus sæculares summi Regis in adiuuando prælatos in similibus extirpandis, nec statim in medio ponere iurisdictionis regię materiam; nã si non tollantur, honor Dei non conseruatur, & ipse Rex regna perdat, vt in aliis vitum est, etiam his nostris infælicibus temporibus in Belgicis statibus. † Et hæc dicta de confraternitatibus, quod episcoporum regimini, seu visitationi subdantur, ad alia loca ampliantur. Vnde dixit Felin. in cap. accedens, in princ. de præscrip. referens dicta Innocen. in eodem capit. dilecta, ex mente Domin. 42. distinctio. capit. si quis despicit, quod confraternitates disciplinatorum sunt collegia approbata; nec deest ratio, cum sint ad opus pium instituta, vel pro pauperibus nutriendis, vel virginibus maritandis, vt voluit Abb. in c. primo. in fin. de electio. ex generali dispositione, omne collegiū pium esse approbatum a iure, vt de hoc proprie ipsemet Abb. consil. 56. vbi de multis, ponit Corset. ad ipsum fol. 57. columna secunda, cum sequen. & simil. † etiam, & euidentiori ratione ad collegium leproforū extendere, quod & approbatum dicitur. Abb. in capit. 2. de eccles. ædific. Fel. in alleg. cap. accedens, & hoc expedit ipsis ciuitatibus, ne inficiantur, inde extra locum collegij vagare non licet, & vide text. 50. dist. cap. si post ordinationem. §. e contra vbi ex murmuracione in prælatos lepra incurritur: sicuti ibi de Maria. sorore Aaron in Moysem murmurante.

rante dicitur, originaliter, cap. 12. Numer. & in alio casu propter simoniae labem, de Giezi seruo. 1. q. 1. c. cito: Aduertendo, ne vnquam in ipsis hospitalibus, & collegiis præponatur leprosus, (excepto ultimo, vt aliqui dicunt, quod non admittitur.) Nam remoueri debet ab administratione, ne alios inficiat, & propter abominationem populi, dicit tex. in c. tua nos, de cler. 10. **agrot** † Beigunorum, & Beigainarum status similiter prohibitus est, in cl. ad nostrum, de hæret. cū excoicatione est in religiosos auxilium dantes, & fauorē impediētes, per clem. 1. de relig. dom. & lo. 22. confirmauit, in sua extr. auag. sancta Romana. eo. tit. de relig. dom. Status etiam Fraticellorum, & fratrum de paupere vita omnino est damnatus, nec episcopus permittere potest; & ubi inuenerit, provideat iuxta aliam constitutionē eiusdem lo. 22. in dicta extrauag. incip. sancta Romana. de relig. dom. reiectis multorum erroribus super inde exortis, vt dicit Eymeric. in Directorio. 2. par. quæst. 17. & 3. part. cap. 113. signa quibus cognoscuntur.)

† Quod quidem optimæ ratione procedit, nam ubi extra opus pium & honestum conuentio fit, non collegiū, aut confraternitas dicitur; sed monopolium, quasi conuentio plurium bono publico, hoc est, Religioni Christianæ obuians. Felin. eo. c. accedens. Quorum poena est, confiscatio bonorum, cum perpetuo exilio l. vnica C. de monop. de quo delicto monopolij congerit multa Petrus Rebuff. in tract. de mag. artific. ar. 1. gl. 2. lib. 2. Constit. Franc. fol. 307 licet Felin in capit. exhibita de iudic. quem refert Aegid. Boss. in tit. de vnion. & colli-

gat. num. 8. ponat differentiam inter conspirationē, coniurationem, & conuenticulam. † Itaque quando episcopus, seu alius visitat has confraternitates, societates, collegia, & cætera pia loca, primo inquirat, quis sit precipuus orandi modus in eis, videatur & examinetur, quæ sint orationes? quod tempus? & an determinata hora ad interessendum orationi, quod sit officiū, & an id deuote, & pie exequatur? si deniq. procedant in publicis processionibus, quo habitu, qua honestate, decencia, pietate, & deuotione, vt in omnibus habeatur respectus ad animarum salutem, & populi ædificationem, ita vt omne scādalum absit? quibus diebus inter se cōueniant? & quid in congregationibus tractetur: & prohibendum est eis, ne conueniant diebus dominicis, & festiuis, tempore diuinorum officiorum, & sollempnium Missarum, vel prædicationum: tam in cathedrali ecclesia, quam collegiata, & parochiali. Propter quod illis interesse nequeunt, vt debent, neq. ipsis diebus dominicis, & festiuis faciant cantari publice Missas, & officia defunctorū: & si habent sacerdotes, & capellanos. Videatur similiter, si illos honorant, & sufficienter sustinent, & quam primum discutatur, ne sit in eis aliquod statutum sapiens contra sanctam doctrinā vel bonos mores, vel aliquo modo sit superstitiosum; vt omnino deleatur, etiam si esset iuratum: cum sit contra omne ius, & in præiudicium Domini nostri superioris. cap. venientes de iur. iur. Ideo omnes confratres absoluantur ab obseruantia, & si qui in eis scandalosi, inquieti, aut etiā discolori reperiantur, corripiantur. Et ubi in-

corrigibiles sint, puniatur secundum laudabiles reformationes ipsarum. cōfratrarum, etiam per eiectionem. Item si ius patronatus prætenderent hoc respectu, vt reuideantur fundationes, & quomodo iudicabitur ecclesiasticum, vel laicorum, Couar. in pract. qq. cap. 36. num. 8. recitata contraria opinione concludit dici laicorum. Item si in ipsis sint particulares redditus, adnotentur, & recognoscantur cum alijs bonis pretiosis mobilibus, ne vlrpētur, aut ad alios vsus, quam destinatos conuertantur, & quod ipsarum factores principales, Economi singulis annis reddant rationem ordinario loci, non obstantibus quibuscumque, iuxta decretum ipsius Conc. sess. 22. de refor. c. 9. cum modificatione, vt ibi, hoc addito, quod magistri, & præfecti doceāt sanam, & catholicam Fidem, sæpiusq.

confiteantur, & sacram Eucharistiam accipiant, nec faciliter permittatur licentia orandi noctis tempore, propter multa inconuenientia, quæ euenire possunt, & visum est, supra lib. 1. c. 28. n. 8. Quod frequentius ad orationem quadraginta horarum adaptatur, in qua facienda aduertantur multa adnotata in Synod. Prouinc. Med. s. p. fol. 30. ver. 4. cum seq. quæ qualiter sit agenda satis dictum est supra lib. 1. cap. 26. nu. 18. Diligenter intuendo, quod qui curam ipsius orationis tenent, viri sint vndequaque Dei timorati, & possideant honestatem omnem in vita, & moribus, & de loco, vt videbitur conuenire, sic itaui, & designari, siue etiam mutari potest, in omnibusq. vnus modus orandi seruetur, iuxta Canonem secundum Concilij Tolet. quarti, &c.

DE MONASTERIIS, MONACHIS,
& personis regularibus.

CAP. DECIMVMQVINTVM.

S V M M A R I V M.

1 Religio est nomen generale, et qua fit. nu. 2. 3. & 4.	10 Religiosi possunt comuniter dici fratres, & monachi.
2 Religio in ecclesia est antiquissima.	11 Monachus vnde dicitur.
3 Andreas Carolstadius improbatur.	12 Monachus, & conuersus differunt.
4 Religionis Particularis primi inuentores.	13 Religionis status tripliciter consideratur.
5 Benedictus, & Basilius sancti commendantur. nu. eo.	14 Sollicitudo bona est triplex.
6 Religio ad quid fit ordinata.	15 Religiosus viuens in mundo est in magno periculo.
7 Religio quam multa in nobis operatur.	16 Religiosi non habent velle, nec nolle.
	17 Solitudo a religiosis est amanda.

Cello